

Tasviriyl san'at

7

Umumiy o'rta ta'lif maktablarining
7-sinfi uchun darslik

O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'lifi vazirligi
nashrga tavsiya etgan

Yangi nashr

Toshkent – 2022

UO'K 75(075.3)
KBK 85.14ya72
T 25

Tuzuvchilar:

**Asqarali Sulaymonov, Sakina Muhamedjanova,
Zilola Sulaymonova, Dilshodjon Xaytmetov**

Taqrizchilar:

Botir Baymetov – Toshkent viloyati Chirchiq davlat pedagogika instituti tasviriy san'at kafedrasи professori, pedagogika fanlari nomzodi, O'zbekiston Badiiy ijodkorlar uyushmasи a'zosi.

Ruslan Xalilov – Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti tasviriy san'at kafedrasи mudiri, dotsent.

Baro Yunusova – O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi huzuridagi Respublika ta'lim markazi tasviriy san'at va chizmachilik fanlari metodisti.

Saodat Mansurova – Toshkent shahri Yunusobod tumanidagi 274-umumiyl o'rta ta'lim makkabining tasviriy san'at va chizmachilik fanlari o'qituvchisi.

Shoxista Tursunova – Toshkent viloyati Toshkent tumanidagi 15-umumiyl o'rta ta'lim makkabining tasviriy san'at va chizmachilik fanlari o'qituvchisi.

Tasviriy san'at [Matn]: 7-sinf uchun darslik / A. Sulaymonov [va boshq.]. – Toshkent: Respublika ta'lim markazi, 2022. – 128 b.

ISBN 978-9943-8353-6-8

UO'K 75(075.3)
KBK 85.14ya72

Shartli belgilar:

Amaliy ish

O'tilgan mavzu
yuzasidan nazorat
savollari

Uyga vazifa

Mavzuga
oid qiziqarli
ma'lumotlar

*Respublika maqsadli kitob jamg'armasi
mablag'lari hisobidan chop etildi.*

*Original maket va dizayn konsepsiysi
Respublika ta'lim markazi tomonidan ishlandi.*

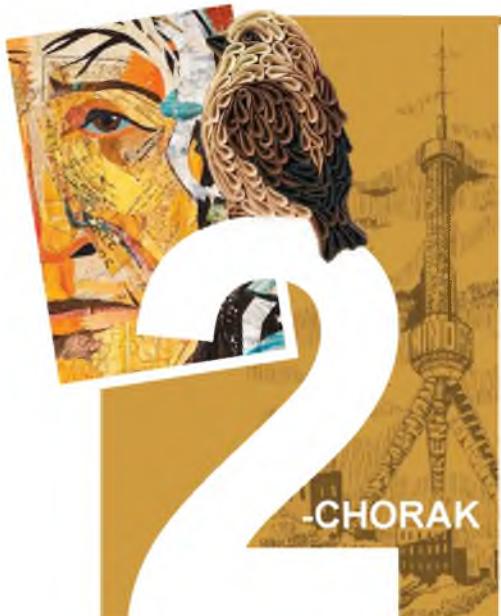
ISBN 978-9943-8353-6-8

© Respublika ta'lim markazi, 2022

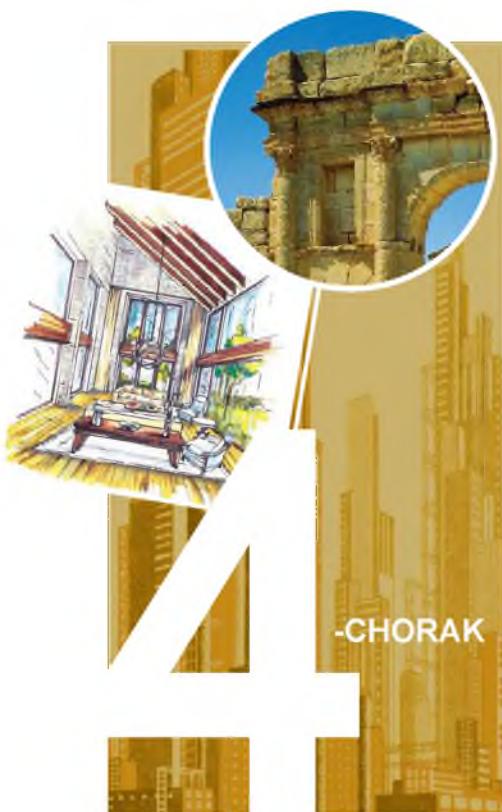
MUNDARIJA

1-mavzu. Tasviriy san'atda ramziy belgi va geraldika	7
2-mavzu. San'at festivali, sport musobaqasi logotipini ishlash	11
3-mavzu. Tasviriy san'atda oqim va yo'nalishlar. Impressionizm va postimpressionizm	15
4-mavzu. Puantilizm uslubida manzara ishlash	20
5-mavzu. Puantilizm uslubida natyurmort ishlash	25
Nazorat ishi. Puantilizm uslubida manzara (yoki natyurmort) ishlash	30
6-mavzu. Kubizm uslubida natyurmort ishlash	31

7-mavzu. Grafik dasturlar yordamida kitob muqovasi dizaynini ishlash	38
8-mavzu. Kitob illyustratsiyasi	42
Nazorat ishi. Adabiyot darslarida o'rganilgan mavzulardan biriga illyustratsiya ishlash	51
9-mavzu. Shriftli-grafik kompozitsiya	52
10-mavzu. Kollaj texnikasida tasvir ishlash	57

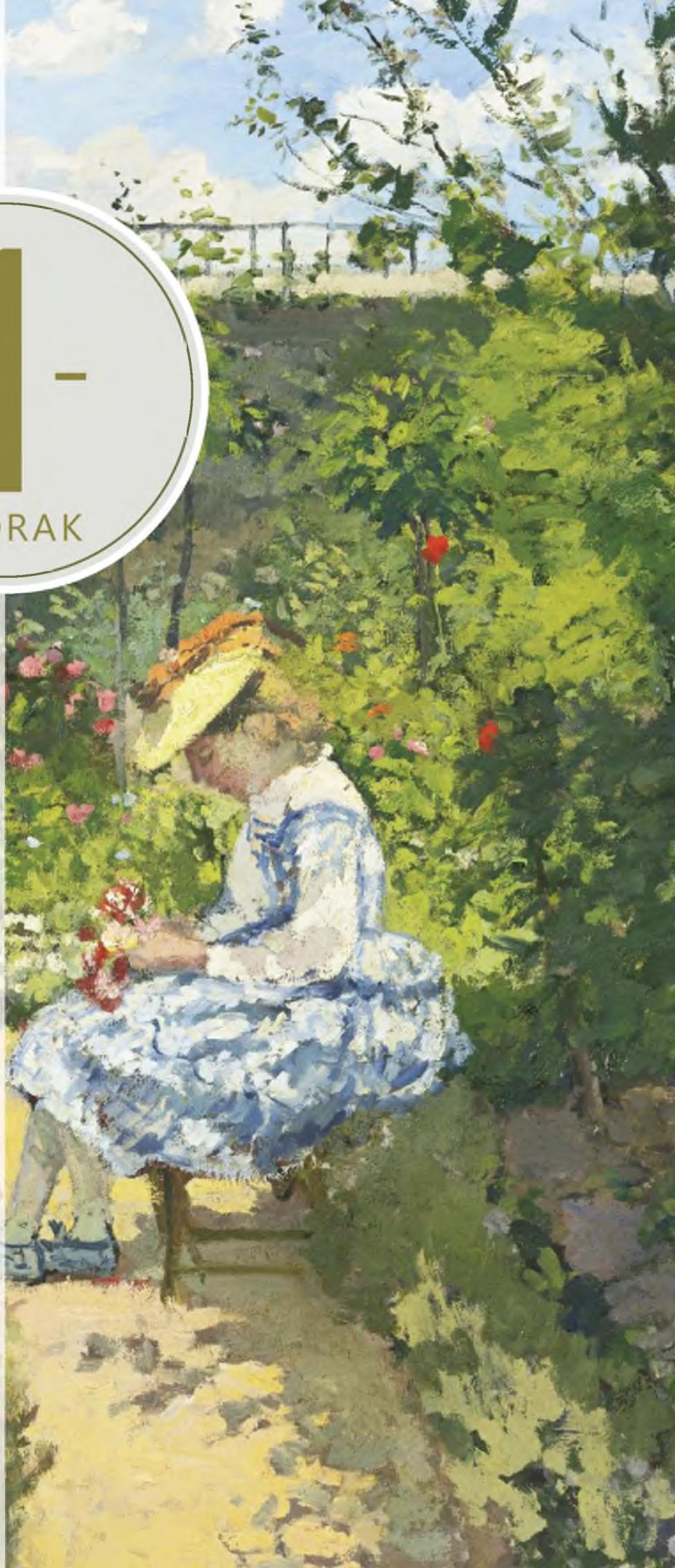

- 11-mavzu.** Haykaltaroshlikda portret 65
- 12-mavzu.** Haykaltaroshlik materiallaridan dekorativ buyumlar yasash 68
- 13-mavzu.** Landshaft dizayni uchun funksional-dekorativ haykalcha yasash 72
- 14-mavzu.** Haykaltaroshlikda dekorativ panno yasash. Relyef 76
- Nazorat ishi.** Plastilin yoki loydan ixtiyoriy mavzuda relyefsimon kompozitsiya yasash 80
- 15-mavzu.** O'zbekiston amaliy bezak san'atida ramziy shakllar 81
- 16-mavzu.** Islimiyl naqsh ishlash 86
- 17-mavzu.** Dizayn san'ati 90
- 18-mavzu.** Arxitekturada kompozitsiya. Intyerer dizayni 94
- 19-mavzu.** Arxitekturada kompozitsiya. Ekstteryer dizayni 99
- 20-mavzu.** Arxitektura muhitida graffiti kompozitsiyasi 105
- Nazorat ishi.** "Sport musobaqlari" mavzusida devoriy tasvir – graffiti uchun kompozitsiya ishlash 110
- 21-mavzu.** "Orzumdag shahar" mavzusida me'moriy kompozitsiya ishlash 111
- 22-mavzu.** Fotografiyada kompozitsiya 120

KIRISH

Hurmatli o'quvchi! Sizga taqdim etilayotgan ushbu yangi avlod darsligida tasviriy san'atning turlari, janrlari, oqim va yo'nalishlari, ijodkor rassomlar, dizayn, kompozitsion faoliyat, kitobat san'ati haqidagi ma'lumotlar bilan tanishasiz. Tasviriy san'at darslarida olgan bilimlaringiz, o'zlashtirgan amaliy kompetensiyalaringiz kasb tanlashingizda sizga yaqindan yordam beradi. Buning uchun darslikdagi mavzularni qunt bilan o'zlashtirishingiz, amaliy topshiriqlarni bajarib, o'z mahoratingizni oshirib borishingiz lozim bo'ladi. Umid qilamizki, ushbu darslik ijodiy faoliyat bilan bog'liq bo'lgan rassomlik, haykaltaroshlik, dizaynerlik, me'morlik kabi kasblar haqida tasavvur hosil qilishingiz uchun muhim manba vazifasini o'taydi.

1-

m a v z u

TASVIRIY SAN'ATDA RAMZIY BELGI VA GERALDIKA

Tasviriy san'atda ramziy belgilarni tasvirlash bilan bog'liq faoliyat turi "geraldika" (nemischa "heraldik", fransuzcha "heraldique", yunoncha "heraldus") deb ataladi. Turli firma, vazirlik, konsern, qo'mita va tashkilotlarning emblemalari, davlatlarning gerblari tasviri ham geraldika namunasi hisoblanadi.

Dastlabki gerblar miloddan avvalgi uchinchi mingyillikda yuzaga kelgan. Gerblarda asosan hayvonlar va parrandalar tasviridan foydalanilgan. O'zbekiston Respublikasining Davlat gerbida ham afsonaviy humo qushi tasvirlangan.

1-rasm. O'zbekiston Respublikasining Davlat gerbi hamda
O'zbekiston Olimpiya qo'mitasining emblemasi

2-rasm. O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi emblemasi

8 1-chorak

3-rasm. Rossiya
Federatsiyasining
davlat gerbi

4-rasm. Qozog'iston
Respublikasining
davlat gerbi

5-rasm. Finlandiyaning
davlat gerbi

Geraldikaning muhim sohalaridan biri – ramziy belgilar, emblemlar ham tasviriy san'atning grafika turi namunalari hisoblanadi. Ayniqsa, jahonga mashhur konsernlar, avtomobil sanoati korxonalari o'zlarining mahsulotlari uchun brend vazifasini o'tovchi emblemalarga jiddiy e'tibor qaratganlar (6-rasm).

Audi

6-rasm. Jahonga mashhur avtokonsernlarning emblemalari

7-rasm. Ramziy ma'no kasb etuvchi emblemlar

8-rasm. Emblema ishslash bosqichlari

Maktab (sinf, firma) emblemasini ishlash.

1. "Geraldika" so'zi qaysi tildan olingan va qanday ma'noni anglatadi?
2. Ramziy belgi va emblemalar qaysi sohalarda qo'llangan?
3. Kimlarda va qaysi kasb egalarida shaxsiy gerblar bo'lgan?

Mustaqil ravishda firma emblemasini ishlash.

- Davlat gerblarida burgut tasviridan eng ko'p foydalanilgan.
- O'zbekiston Davlat gerbini O'zbekiston Badiiy akademiyasining akademigi Anvar Mamajonov ishlagan.
- Amir Temur gerbida uchta aylana tasvirlangan.
- Iskandar Zulqarnayn, Yuliy Sezar, Qirol Artur kabi mashhur tarixiy shaxslarning ham o'z gerblari bo'lgan.
- Qadimda davlat gerblaridan tashqari yer-mulkka egalikni, korporatsiyalar, dvoryan va burjua oilalarini bildiruvchi gerblar bo'lgan.
- 1672- va 1705-yillarda Amsterdam shahrida "Ramzlar va tamg'alar" nomli kitob chop etilib, unda 8000 dan ortiq geraldika namunalari keltilgan. 1671-yilda esa Klod Fransua Monestruaning "Geraldika san'ati va gerblarning kelib chiqishi" nomli kitobi nashr qilingan. 1726-yilda Peterburg akademiyasida geraldika kafedrasи tashkil etilgan.

veb-saytimiz: Zokirjon.com

Zokirjon.com veb-sayti orqali o‘zingiz uchun kerakli ma’lumotlarni yuklab oling.

Zokirjon Admin bilan

90-530-68-66, 91-397-77-37 nomeriga telegram orqali bog‘lanishingiz yoki nza456, nza445 izlab telegramdan yozishingiz so‘raladi.

Telegramda murojaatingizga o‘z vaqtida javob beriladi.

7-sinf tasviriy san’at darsligini to‘liq holda olish uchun telegramdan yozing.

Telegram kanalimiz:

@Maktablar_uchun_hujjatlar

To‘lov uchun: HUMO 9860230104973329

Plastik egasi Nabiiev Zokirjon

DIQQAT!!!

Sizga bu **OMONAT** qilib beriladi.

To‘liq holda olganingizdan so‘ng:

Faqat o‘zingiz uchun foydalaning.

Hech kimga bermang hattoki eng yaqin insoningizga ham.

Internet orqali veb-saytlarga joylamang.

Kanal va gruppalarga tarqatmang.

OMONATGA

HIYONAT QILMANG.

Bizni hizmatdan foydalanib qulay imkoniyatga ega bo‘ling!

Bizda maktablar uchun quydagи hujjatlар mavjud

- 1. 1-11-Sinflar uchun sinf soati ish reja va konspektlari**
- 2. 1-11-Sinflar uchun barcha fanlardan to‘garak hujjatlari**
- 3. Sinf rahbar hujjatlari**
- 4. Metodbirlashma hujjatlari**
- 5. Ustama hujjatlari**
- 6. 1-11-Sinflar uchun barcha fanlardan konspektlar**
- 7. 1-11-Sinflar uchun Ish rejalar (Taqvim mavzu rejalar)**
- 8. Darsliklarning elektron varianti**
- 9. Maktab ish hujjatlari**
- 10. Direktor ish hujjatlari**
- 11. MMIBDO‘ ish hujjatlari**
- 12. O‘IBDO‘ ish hujjatlari**
- 13. Psixolog hujjatlari**
- 14. Xotin-qizlar qo‘mitasi ish hujjatlari**
- 15. Kutubxona mudirasi ish hujjatlari**
- 16. Besh tashabbus hujjatlari**
- 17. Ochiq dars ishlanmalar, taqdimotlar, slaydlar**